

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Дело Sepil срещу Турция (Sepil v. Turkey), жалба № 17711/07

Решение на Второ отделение от 12 ноември 2013 г.

Член 6, § 1 справедлив наказателен процес, равенство на средствата – нарушение

Когато подсъдимият твърди, че е бил провокиран да извърши престъпление, съдилищата трябва да изключат всички доказателства, събрани в резултат на полицейската провокация. Когато твърденията на подсъдимия не са напълно неправдоподобни, прокуратурата е тази, която трябва да докаже, че не е имало провокация. При липсата на доказателства в тази посока съдът трябва да разгледа фактите по случая и да предприеме необходимите действия, за да разкрие истината, и ако се установи, че е имало провокация, да направи изводи, съобразени с Конвенцията.

Фактите

Страните спорят относно фактите по случая. Според официалните документи, през 2005 г., след като получили анонимен сигнал, че жалбоподателят продава наркотици, двама полицаи под прикритие се свързали с него по телефона с искане да си купят хероин. Срещнали се на предварително уговорено място. Полицейските служители платили хероина, след което веднага арестували жалбоподателя.

Според жалбоподателя, полицаите са го обискирали, докато е седял пред дома си, и са намерили у него наркотици, които той бил купил да себе си два дни по-рано. В образуваното наказателно производство жалбоподателят освен това твърдял, че е наркозависим от повече от двадесет години, че на всеки четири дни си купува хероин и че никога не е продавал наркотици.

През 2006 г. жалбоподателят бил осъден за разпространяване на наркотици на шест години и три месеца лишаване от свобода.

Правото

Жалбоподателят се оплаква, че е бил осъден въз основа на незаконни доказателства, представени от агенти под прикритие, като същевременно съдилищата не са обсъдили други важни доказателства.

30-31. Съдът напомня, че няма за задача да преценява дали дадени доказателства са получени незаконно, а да установи дали тази „незаконност“ е довела до нарушаване на права по Конвенцията. Няма пречка, когато естеството на деянието налага това, на предварителното производство да се ползват анонимни информатори. Ползването им от

съда обаче е допустимо само при наличието на ясна и предвидима процедура за разрешаване, прилагане и контрол на такива следствени действия (виж *Khudobin v. Russia*, no. 59696/00, § 135, ECHR 2006-XII (extracts), и *Ramanauskas v. Lithuania* ([GC], no. 74420/01, § 53).

32. „Макар използването на агенти под прикритие да е допустимо при наличието на ясни ограничения и гаранции, общественият интерес не може да оправдае използването на доказателства, получени в резултат на полицейска провокация, тъй като това би означавало обвиняемият да бъде изложен на риск да бъде още от самото начало напълно лишен от справедлив процес (виж *Teixeira de Castro*, §§ 35–36 и 39, 9 юни 1998 г., *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV, цитираното *Khudobin*, § 128, *Vanyan v. Russia*, no. 53203/99, §§ 46-47, 15 декември 2005 г., и цитираното *Ramanauskas*, § 54).

33. Полицейска провокация е налице, когато участващите полицейски служители – независимо дали са служители на службите за сигурност или лица, действащи по техни указания – не се ограничават само до пасивно разследване на престъпна дейност, а упражняват влияние върху разследваното лице по начин, който го провокира да извърши престъпление, каквото при други обстоятелства не би извършило, с цел да съберат доказателства и да образуват наказателно производство (виж цитираните *Teixeira de Castro*, § 38 и *Ramanauskas*, § 55, и *Burak Hun v. Turkey*, no. 17570/04, § 42, 15 декември 2009 г.).”

34-35. В настоящия случай, макар и количеството наркотици, намерени у жалбоподателя, и показанията на един свидетел, че понякога си е купувал наркотици от него, да са индикация, че той е бил предразположен да извърши въпросното престъпление, Съдът не може да приеме, че полицаите са се ограничили до пасивно разследване. „Няма обективни доказателства, че жалбоподателят би им продал наркотика, който си е купил няколко дни по-рано, ако те не го бяха потърсили. Вярно е, че жалбоподателят е имал предишни осъждания за престъпления, свързани с наркотици, и че към момента на полицейската намеса е имало издадена заповед за задържането му във връзка с предишно осъждане. Съдът обаче отбелязва, че полицейските служители не са били запознати с тези факти, когато са се обадили на мобилния телефон на жалбоподателя и са го попитали дали може да им продаде хероин.“ Относно количеството наркотици, което е било намерено у жалбоподателя при ареста, Съдът отбелязва, че още от самото начало жалбоподателят е заявил, че е наркозависим и редовно си е купувал хероин. В настоящия случай е без значение, че преди телефонното обаждане жалбоподателят вече е бил извършил други престъпни деяния – използване и държане на незаконни наркотици - защото престъплението, за което е бил осъден, е разпространяване на наркотици. Освен това, полицейската акция не е била предварително разрешена от съдия или прокурор, както е изисквал НПК, и не е била наблюдавана от съдия.

36-37. По делото *Khudobin* Съдът е постановил, че при липсата на цялостна система на проверки, при изпълнението на полицейска операция контролиращата роля на съда е от решаващо значение (*Khudobin*, § 135). Освен това, за да е справедлив съдебният процес, когато обвиняемият твърди, че е бил провокиран да извърши престъпление, съдилищата трябва да изключат всички доказателства, събрани в резултат на полицейска провокация. Когато твърденията на подсъдимия не са напълно неправдоподобни, задача на прокуратурата е да докаже, че не е имало провокация. При липса на доказателства в тази насока съдът трябва да разгледа фактите по случая и да

предприеме необходимите действия, за да разкрие истината, и ако се установи, че е имало провокация, да направи изводи, съобразени с Конвенцията.

38-41. В настоящия случай обаче съдилищата са се позовали на оспорваните от жалбоподателя доказателства, без да проверят дали наистина не е бил жертва на провокация. Съдилищата не са обсъдили повода за операцията, нито са преценили дали полицаите са действали в съответствие с нормите на НПК. В заключение, макар и да не забравя значимостта на работата на разследващите органи и съпътстващите я трудности, Съдът намира, че с действията си полицейските служители са провокирали жалбоподателя да извърши престъплението, за което е бил осъден. Освен това, съдът не е анализирал фактическите и правните въпроси, които биха му помогнали да установи дали е имало провокация. Следователно е имало нарушение на правото на справедлив процес.